

To krigergrave på Odby kirkegård

Af Gunnar Noes Mundbjerg

I. En grav fra krigen i 1864.

Der fortælles om menig THOMAS SØRENSEN fra Odby Sogn, der døde 29. marts 1864.

II. En grav fra krigen i 1939 - 1945.

80 år senere rejstes af beboerne i Søndbjerg og Odby sogne en nygravsten på Odby kirkegård over en falden kriger; denne gang var det over en britisk flyver, der med sin maskine var blevet skudt ned over Nissum Bredning. Indskriften på stenen lyder: Her hviler en ukendt soldat, fundet 14. aug. 1943. Rejst af beboere i Søndbjerg - Odby.

Natten til den 29. april 1943 var flere hundrede Royal Air Force - bombefly på vingerne for at udlægge miner i farvandene omkring Danmark; her ved ville de allierede søge at gøre det vanskeligt for u-bådene fra de tyske Østersø-havne at slippe ud i Atlanterhavet og at lægge hindringer i vejen for de tyske transportere til Norge. Også i Limfjorden blev der nedkastet miner fra luften. Den nat, der her er tale om, blev i alt 10 britiske flyvemaskiner skudt ned over dansk område. Blandt disse var også en Lancaster bombefly nr. 4945, som på sin vej tilbage fløj over Oddesund, hvor det tyske flakskyts gik i aktion. Maskinen blev ramt og styrtede brændende i fjorden tæt ved land på Remmer strand.

Disse Lancaster-bombefly havde en besætning på 7 mand. Af besætningen fra den nedskudte maskine blev 5 mand om morgenen fundet dræbt i eller ved flyet, og de blev den 5. og 20. maj begravet på Lemvig kirkegård. De to manglende besætningsmedlemmer blev ikke straks fundet, ja, den ene aldrig. Men 3½ måned efter nedstyrtningen blev der på stranden ved Oddesund Nord, den 14. august, fundet et lig på stranden. På en vogn blev det transporteret til Odby kirkegård og blev, vist som det første lig, sat ind i det nybyggede ligkapel, hvor det legale ligsyn fandt sted. Heraf fremgår det, at liget var svært lemlæstet, ikke bare af opholdet i vandet, men nok så meget af kvæstelser og forbrændinger, hvorfor man da også antog, at disse havde forvoldt døden. Den formodning blev også fremsat, at der var tale om et af de manglende besætningsmedlemmer fra den omtalte maskine, der styrtede ned ved Remmer Strand.

Den 16. august gav politimesteren i Hurup, sikkert i forståelse med de tyske myndigheder, tilladelse til, at begravelsen kunne finde sted. De folk,

der skulle have med begravelsen at gøre, havde fået pålæg om ikke at gøre det bekendt, hvornår begravelsen skulle finde sted. Da graver Weisbjerg og hans hjælper havde kastet graven, fik nogle mænd fra Uglev besked om at komme og hjælpe med at sænke kisten. Det var pastor Hermansen fra Hvidbjerg, der, efter en kort tale, foretog jordpåkastelsen. Politiassistent Rasmussen, Hvidbjerg, var til stede og gjorde honnør, mens kisten sænkedes. Til slut sang lærer Madsen, Odby, for til salmen: »Alt står i Guds faderhånd«.

Næste dag kom de tyske myndigheder og krævede graven åbnet for at undersøge liget for muligt identitetsmærke. Men da graver Weisbjerg på det bestemteste forsikrede, at der intet sådant mærke var, lod de sig nøje med det. I den følgende tid lagde mange mennesker naturligvis deres vej om ad graven. Kort tid efter begravelsen blev der lagt en buket blomster med bånd i de rød-hvide-blå R.A.F.-farver på graven, men der kom omgående besked fra tyskerne om, at de skulle fjernes. Men i alle årene, lige til sin død for få år siden, blev frk. Marie Gade ved med trofast at sørge for graven, der altid var pyntet med friske blomster.

Den lille granitsten fra beboerne menes bekostet af Søndbjerg - Odby kommune og sat på graven straks efter krigens ophør i 1945.

Efter krigen besøgte en britisk kommission, Imperial War Graves Commission, de mange allierede krigergrave rundt om i Danmark. Og i 1950 blev disse derpå forsynet med gravsten, der alle er af samme type. Øverst på gravstenen i Odby ses Royal Air Forces våbenmærke med valgsproget (på latin) »Per ardua ad astra« - Gennem trængsel til stjernerne -. I mangel af navn står der dernæst alene: »An airman of the 1939 - 1945 war, Royal Air Force«. - En flyver fra krigen 1939 - 1945. Det kongelige Luftvåben -. Og under korset står der: »Known unto God«. - Kendt af Gud -. Den britiske krigsgravekommission har anset det for godtgjort, at den begravede virkelig tilhørte besætningen på det fly, der blev skudt ned over Nissum Bredning den 29. april. Men da det sidste besætningsmedlem aldrig blev fundet, kan man ikke vide, hvem af de to det er, der fik sin grav på Odby kirkegård; men navn og rang af de to flyvere er kendt, og det er altså de jordiske rester af den ene af dem, der ligger i graven. Deres navne er Sergeant Cowham og Sergeant Cockrane.

Kilder:

I. En grav fra krigen i 1864:

Generalstaben: Den dansk-tyske Krig 1864, bd. I-III.

1864 - et hundredeårsminde.

Axel Liljefalk og Otto Lütken: Vor sidste Kamp for Sønderjylland.

Arkivalier fra Rigsarkivet.

II. En grav fra krigen 1939 - 1945:

Anders Bjørnvad: De fandt vej.

Faldne allierede flyvere 1939-1945.

Kirkebogen for Odby sogn.

Mundtlige oplysninger fra personer i Odby og Gudum sogne.